

А село моє назвали Вербчем з давньої-прадавньої пори...

Є в Поліській стороні куточок, де природа своїм різнобарв'ям затамовує подих - мовчазні верболози в зажурі похилилися над ставом, а багатство зелених шат милує око широким асортиментом насаджень. Щоразу, коли приїжджаю сюди, наче потрапляю до раю. Тут таке все миле й до болю дороге... Любити свою землю, свій край – значить, шанувати прабатьківську віру, шанувати неповторні традиції, історію. Жителі с. Велике Вербче свято бережуть підвалини свого минулого, з покоління в покоління передаючи звичаї та обряди маленької батьківщини. А завтра, в день святого Михайла, громада святкуватиме її 455-річчя.

Рідне село – то не лише земля!

То материнська пісня колискова,

То рідний батьківський поріг

Й вербчанська неповторна мова...

Прадавня історія села

Перша письмова згадка про населений пункт датується 1577 роком. Тоді він належав поміщикам. Згодом місцеві землі почали розкуповувати: панові Яцковському належала Красовка (східна частина В. Вербчого), Бікуси - пану Таміліну. Біля урочища «Люкове болото» звів будинок зачарований поліською природою пан Люк, а піміщик Хамцов мав масток у Бутейках і володів частиною Вербчого. 1850-го на правому березі річки Мельниця до урочища «Ляховець» виникло нове поселення переселенців зі Східної Пруссії. Їхні хати були убогі й погано облаштовані. В основному там мешкали ремісники, ковалі, столяри. Пан Яцковський виміняв на мисливських собак десять сімей литовців і поселив у Красовці. Чужинці одружувалися з місцевими дівчатами й згодом було важко відрізнити своїх серед чужих.

Велике Вербче, як і інші населені пункти, не оминули й страшні лихоліття війни. Історія національної революції також торкнулася села. В березні 1919 року тут перебували петлюрівці. На початку серпня з'явилися нові господарі – поляки. За Ризьким мирним договором, (1921 р.) територія Великого Вербчого потрапила під владу Польщі в складі Степанської гміни Костопільського повіту Волинського воєводства. Селян обкладали податками – 6-8 злотих за свиню, 10 – за теля, 16 – за корову, 12 – за вола, а з 1 га землі забирали 6,5 злотого. На ярмаркові того часу добра корова коштувала 80 злотих, бичок – 60-70, а чоботи – 10. За несплату конфісковували майно. Польський гніт тривав до 17 вересня 1939 року.

У 1941-ому в селі створили колгосп «Шлях до комунізму», до якого вступили п'ять найбільш бідніших сімей. Радянську систему господарювання й змін перервав напад Німеччини 1941 року, чорним крилом огорнувши все навкруги. Після війни господарство відновило свою роботу і його перейменували на «Перше травня». Найдовше колгосп очолював Іван Зіненко, ветеран Великої Вітчизняної війни. Під керівництвом голови господарства обстежили ґрунти, лісові масиви, болота, розробили план меліорації, який у 1975-ому втілили в життя, збільшили посівну площу земель. Господарство стало одним із передових в області. Його працівників неодноразово нагороджували Урядовими нагородами: «Медаль за трудову доблесть», «Материнство», орденом «Знак пошани» й ін. Очільника ж «Першого травня» Івана Зіненка удостоїли орденами Леніна, Трудового Червоного

прапора, медалями. Пам'ять про плідний шлях Івана Лаврентійовича, на жаль, нині покійного, односельці свято бережуть і з гордістю переповідають нащадкам про щедре поле його долі...

Згодом у селі звели Будинок культури, запрацювали амбулаторія на 10 ліжок і пологовий будинок - на 5. Тут сповна віддавалися роботі акушерки Ольга та Харитя й фельдшер Марта Петрівна. З 1958 по 1995 рік досвід перейняла Валерія Оласюк – людина, яка врятувала не одне життя, котрій вдячні всі вербчани.

Соціально-побутова сфера

Великовербченська сільська рада дбає про сучасне життя громади. Жителям села представлено широке коло послуг, які задовольняють найвибагливіший смак. На території сільської ради функціонують 19 магазинів, із них 13 державної власності, 5 кафе, де люди можуть замовити святкування весілля, ювілеїв. Також надають послуги швейна й майстерня з ремонту та пошиття взуття, фотоательє, перукарня. А щоб не чекати суботи для поїздки в райцентр на ринок, тут щочетверга виїзна торгівля, де можна придбати необхідні товари та промислові речі. Задоволені жителі села й обслуговуванням філії «Ощадбанку», до речі, єдиної серед населених пунктів району, яка функціонує з 2004 року. Життя сільської глибинки з кожним роком стає все більш цивілізованим.

Чого ми варті без здоров'я? Кожен віддав би найцінніші скарби, аби почуватися добре. Фармакологія стала невід'ємною часткою нашого життя. У Великому Вербчому неоціненною послугою є консультація вмілого, кваліфікованого спеціаліста. Тут аптечний пункт відкрили в 1995 році. З перших днів ним опікувалася молодий фармацевт Наталія Малейчик, яка завжди безвідмовно допомагає тим, хто потребує, будь то вихідний чи глибока ніч. З 2006-го пункт став аптекою № 123, а Наталія Миколаївна й донині там господарює, пропонуючи односельцям широкий вибір лікувальної продукції.

Блакитний вогник

Життя крокує вперед. Коли раніше говорили про цивілізацію лише в містах, то нині цим можуть похвалитися й сільські мешканці. У 2007 році, на Водохреще, перерізали стрічку, яка символізувала, що у Великому Вербчому запалав блакитний вогник. Головним куратором газифікації стала голова сільської ради Віра Кузьмич з командою однодумців. Лише вони знають, скільки було докладено зусиль, відчинено дверей високих кабінетів, аби подолати всі перешкоди до омріяної мети. Минув час, уже стало звичним таке благо, як газ в оселях. За що вербчани щиро вдячні Вірі Миколаївні та її колегам – працівникам сільради.

Релігійне життя громади

Духовність, право на віру завжди переслідувалися за радянських часів. Тому розпад Союзу приніс, насамперед, можливість відновити культові будівлі та зводити нові. В 1989 році у Великому Вербчому збудували Дім молитви. За останні роки його капітально відремонтували та реконструювали. Кількість євангельських християн-баптистів збільшується, народжуються дітки й щороку поповнюють лави вірян церкви. А щорічне свято жнив уже традиційно збирає не лише місцевих жителів, але й гостей із різних куточків Полісся, аби віддати шану Богові за Його милості й щедроти.

Історія храму в кожному селі своя й не схожа на іншу. Так склалося, що Велике Вербче не мало церкви. Тому найбільшою мрією християн було зведення святої обителі. І

ось жаданий день настав: 21 листопада 1990 року Сарненський благочинний Дмитро Шандрук і місцеве духовенство освятили Михайлівський храм. Богослужіння в ньому відправляв П. Сорока, а згодом і понині Боже Слово читає людям протоієрей Олександр Кокора. Односельці поважають отця Олександра, з радістю чекають свята або неділі, аби прийти до Божого дому послухати Святого Письма, помолитися. Церква стала духовним центром великого села, вона змінила життя, поставила його на нову сходинку. У 2008 році обитель добудували, а за декілька останніх років капітально відремонтували ззовні та зсередини. Щонеділі дзвінкоголоссям розливається храмом спів дорослого й дитячого хорів, які діють при церкві. Також гостинно запрошує всіх бажаючих багата церковна бібліотека.

Страшний чорний ворон Афганістану болісною стрілою пронісся колись і над Великим Вербчем. Звістка про загибель молодого односельця Сергія Бережного промчалася селом, залишивши біль, пекучі материнські сльози. Та пам'ять про земляка громада свято береже й молиться за вічний спокій його душі.

Буду я навчатись мови золотої

Все починається в житті з малого:

З зрини – хліб, з промінчика – зоря

. І наші земляки свою дорогу

Розпочали з малого букваря.

Великовербченська ЗОШ І-ІІІ ст. випустила у світ чимало освічених людей. Серед них добре відомі односельці - Андрій Ситай, заслужений журналіст України, Василь Гоч, доктор технічних наук, професор, Лідія Гольонко, поетеса, співачка, композитор, поетеси Наталія Левчун і Мирослава Шершень і багато інших. Нині в школі здобувають знання майже 500 учнів. Директор закладу Надія Бікус пишається вербчанськими вихованцями, які постійно беруть участь у різних конкурсах, перемагають у районних та обласних олімпіадах, завойовують спортивні нагороди. У навчальному закладі діють комп'ютерний і мультимедійний класи, а також повністю переоснащені у осучаснені всі кабінети. Створена музейна кімната, керівником якої є вчитель історії Ніна Телет'юн. Про цього педагога не можна не сказати декілька слів. Незважаючи на повсякденні турботи, вона знаходить час для вивчення історії рідного краю, шукає різні джерела, аби більше дізнатися про прадідівську землю й згодом висвітлити у своїй книжці, яка, до речі, вже втілюється в життя.

У вільну хвилину чи за необхідності учні можуть зазирнути в книжковий світ. Чимало років господинею шкільної бібліотеки є Людмила Давидюк. Спілкуючись із Людмилою Яківною, закрадається думка, ніби вона народилася й виросла в книжковому царстві – наскільки вміло й красномовно складає сценарії для різних заходів, пише вірші.

Колектив школи підходить до роботи творчо, з ентузіазмом, поєднує роботу з цікавим дозвіллям. Учителі проводять для своїх вихованців багато гуртків на різну цікаву тематику. Серед них учительський ансамбль «Криниця», який добре знаний у районі.

Школярі, напевно, з нетерпінням чекають п'ятниці. І не лише тому, що останній тижневий день навчання. Щовечора тут проводять дискотеки з цікавими іграми, розвагами, конкурсами.

Важливою ланкою в системі виховання підростаючого покоління є дошкільна освіта. Завдяки старанням голови сільської ради відновив роботу ДНЗ «Сонечко». Тут провели капітальний ремонт, замінили вікна на енергозберігаючі, газифікували. Приємно зауважити, що у Вербчому функціонує п'ять дитячих груп – найбільша кількість серед сільських дитсадків району.

Перлина Поліського краю

Чимало написано, переписано про досягнення Великовербченського зразкового фольклорно-етнографічного ансамблю «Криниченька», та згадати про цей співочий колектив напередодні престольного празника просто неможливо. Адже саме завдяки їм не забуваємо звичаїв, традицій та обрядів рідного краю. Теперішня міська молодь подеколи не розуміє й сміється, почувши вербчанський говір, та, переконана, жоден із них і слова діалектного правильно не вимовить, бо цьому не вчать, це дається з народження.

Низький уклін і належну шану варто віддати керівникові гурту Ніні Добровольській. Усю душу вона вкладає в дітей, сіючи в їх серцях любов до пісні, повагу до Батьківщини. Бо скільки треба терпіння й труда, щоб навчити малечу співати, правильно поводитися на сцені, не повертатися спиною до глядача... Прикипає серцем до кожного, бо ж з ними проводить більше часу, ніж із рідними. За вагомий внесок у культуру, відданість своїй справі Ніну Миколаївну удостоїли нагородою, яку вручив Президент України Віктор Ющенко. Впевнена, односельці пишаться й щиро вдячні педагогу за визнання дітей не лише в районі, а й за межами Батьківщини.

Нещодавно «Криниченька» відвідала відкриття XIII Міжнародного конкурсу з української мови ім. Петра Яцика, куди їх запросили серед восьми найкращих колективів області. Тут, до речі, з-поміж кращих малюнків виокремили й мініатюру місцевої школярки Мирослави Івашко.

- У день святого Михайла, - поділився Анатолій Кошмак, директор сільського Будинку культури, - відбудеться урочиста частина, завітають колективи художньої самодіяльності з Кричильська та Кузьмівки. А також дзвінким переливом пісень порадують земляків вербчанські соловейки.

Голова сільської ради Віра Кузьмич у свою чергу вітає з чудовим святом як наймолодших, так і найстарших односельців, серед яких Іван Зембіцький (1920 р.н.) і Катерина Гольонко (1921 р.н.).

- Адже, у нас люди найкращі, - зауважила Віра Миколаївна. - Завдяки сприянню та розумінню громади й нам легше працюється.

Переглянувши здобутки, напрацювання рідного краю напередодні 455-річчя й престольного свята, хочу сказати, що моє село – найкраще. Адже не стоїть на місці, розбудовується, процвітає, тішить людей поліськими обрядами й піснями...

Наталія МАЛЕЙЧИК